

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים
כי תצה
לא נכנעים ללחץ חברתי

יצא לאור בתאריך:
ט' אלול תשס"ח

פרשה:

כי תצה

כותרת:

לא נכנעים ללחץ חברתי

פרשת כי תצה לא נכנעים ללחץ חברתי

" זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים". זהו אחד מהשש זכירות שיהודי מחויב לזכור בכל יום: לזכור את יציאת מצרים, מתן תורה, את הסיפור עם מרים וכו', וכן יש לזכור את אשר עשה עמלק. כל הזכירות מובן בפשטות מדוע יש לזכור אותם בכל יום; אנו מחוייבים לזכור את יום השבת כדי לשומרה, וכן לזכור את יציאת מצרים כדי לזכור את הניסים והנפלאות שהקב"ה עשה איתנו, וכן זכירת הסיפור של מרים, כדי שלא נדבר לשון הרע וכו'.

אולם מה הטעם שיש לזכור בכל יום את עמלק? אמנם כתוב בתורה שצריך למחות את עמלק, אבל כיום אנחנו לא יודעים מי הם צאצאיו של עמלק. וזה לא דבר חדש, אלא כבר 2500 שנה לא יודעים מיהו עמלק. אי"כ מהי המצוה של זכירת עמלק, מה אנחנו אמורים לעשות בדיוק?

כשאנו קוראים בפרשתנו על עמלק, אנו מגלים נקודה מאד מעניינת שהתורה מדגישה אצל עמלק. התורה אומרת "ולא ירא אלקים", שעמלק לא היה ירא ה'. מה הפירוש בזה? במה הוא שונה מכל עם אחר?

הסיפור עם עמלק התרחש מיד לאחר יציאת מצרים, לאחר עשרת המכות, קריעת ים סוף וכו'. כל העולם רעד אז מהניסים הגלויים והגדולים הללו, כמו שאומרים בשירה "נמוגו כל יושבי כנען תפול עליהם אימתה ופחד" וגו'. כולם ראו את היד הגדולה וארוכה של הקב"ה שהעניש את המצרים על כך שהצרו לבני ישראל, ולכן כולם פחדו לגעת בהם כי הנוגע בהם כנוגע בבבת עינו של הקב"ה וייענש. זה היה פחד כמו שאנשים פוחדים מהוריקן. כמו שפחדו בצונאמי לפני כמה שנים. בקריעת ים סוף הקב"ה שטף את המצריים כמו בצונאמי. זה היה פשוט פחד מהעונש של הקב"ה – מה שנקרא בחסידות "יראת העונש".

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

כי תצה לא נכנעים ללחץ חברתי

היחידי שלא פחד מן העונש היה עמלק שבא ונלחם בישראל. אפילו את הפחד הבסיסי של העונש מהקב"ה – יראת העונש – לא היה לו.

אבל בתורה יש דרגה נעלית וגבוהה יותר של יראה, מה שנקרא בלשון החסידות "יראת הרוממות". מיהודי יש ציפיות למשהו נעלה וגבוה יותר, לא שיעשה את הדבר הנכון בגלל הפחד שהקב"ה עשוי להעניש אותו, אלא סוג של יראה נעלית יותר – יראת הרוממות, ואנו לומדים זאת מיוסף הצדיק.

מסופר על יוסף הצדיק לפני שהוא התגלה לאחיו, כשהם עוד חשבו שהוא מושל מצרים שמנסה להתנכל להם, הוא אמר להם "את האלקים אני ירא" (בראשית מ"ב י"ח), כאומר: אל תחששו, לא אעשה לכם דבר... על איזה סוג של יראת ה' מדובר שם? יוסף היה המושל והשליט בכל ארץ מצרים ויכול היה לעשות ככל העולה על רוחו! יוסף נמנע מלהזיק להם לא משום שהוא פחד מן העונש. כשהוא אמר להם "את האלקים אני ירא" הוא התכוון שלמרות שהוא החזק והשולט – בכל זאת הוא יעשה את הדבר הכי ראוי משום שהוא יודע שיש אלקים והוא צופה ומביט "ובוחן כליות ולב". הקב"ה נמצא פה ולכן צריך לעשות את הדבר הנכון.

היכן אנו רואים שיוסף היה ירא ה'? כולנו מכירים את הסיפור עם אשת פוטיפר שניסתה לפתות ולשדל אותו, ולבסוף, ברגע האחרון, "נראתה לו דמות דיוקנו של אביו" והוא עמד בנסיון. יוסף לא נמנע מהמעשה כי פחד מן העונש, אלא הבושה עצרה אותו; הוא ראה את דמות דיוקנו של אביו שבעיניו הוא ייצג את הקב"ה וזה גרם לו לבושה עצומה, זה נתן לו את הכוח ואת התעצמות לעמוד בנסיון כדבעי.

זהו ההבדל בין הפחד מהוריקן לבין הפחד מיום הדין: הוריקן זהו פחד פיזי. אתה פשוט מפחד שלא תינזק מבחינה פיזית. לעומת זאת הפחד שיהודים פוחדים מיום הדין הוא פחד נעלה יותר, זוהי הבושה שממלאת את לבו של כל יהודי ברגע שהוא חושב שהוא יצטרך לעמוד לפני הקב"ה. זוהי יראת אלקים נעלית יותר, רוחניות יותר – יראת הרוממות.

פרייקט בחסות "משרד השלוחים"

יצא לאור בתאריך: ט' אלול תשס"ח
הדברים על אחריות הכותב בלבד

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

כי תצה לא נכנעים ללחץ חברתי

כאשר התורה מצווה אותנו לזכור את עמלק הכוונה היא שנעשה בדיוק ההיפך ממנו. הוא לא היה ירא אלקים ולכן מוטל עלינו לפתח את היראת שמים שלנו בדרגה הנעלית ביותר, כלומר, שלא נעשה דברים רק בגלל שאנו פוחדים מעונשים אלא בעיקר מתוך הכרה בגדלות ה'.

בכלל, יראת שמים זה לא "מטבע עובר לסוחר", זה לא דבר שכיח ומצוי... כאשר נשאל כל אדם הוא בודאי יטען שיש לו יראת שמים, מדוע אני לא גונב? כי כך כתוב בתורה; אני לא הורג – כי זה ציווי של הקב"ה, בודאי שיש לי יראת שמים...

אבל לאמיתו של דבר, הסיבה שאנשים מתנהגים בצורה אנושית היא לאו דוקא בעטיה של יראת שמים, אלא יותר בגלל לחץ חברתי... כולם מתנהגים כך לכן גם הוא מתנהג יפה. ההיסטוריה האנושית סיפקה לנו גם בני אדם שכאשר הם היו בחברת חיות-אדם - הם גם התחילו להתנהג באותה צורה...

לפני כמה שנים התהפכה בארה"ב מכונית של "ברינקס" שהכילה כסף רב, ואנשים רצו לחטוף כסף. מדובר באנשים שבימים כתיקונם לא יגנבו אף פרוטה אחת, אבל ברגע שכולם רצו לפתע הם שכחו הכל והלכו לחטוף! זה מראה עד כמה החברה והסביבה משפיעה על בן אדם ובלשון הרמב"ם: "האדם הוא מדיני".

כך גם לגבי יהדות. כאשר יהודים דתיים הולכים לבית הכנסת בכל יום זה לאו דוקא מעיד על היראת שמים שלהם. הסיבה העיקרית לכך היא לחץ חברתי; אם הוא לא יגיע לבית הכנסת כולם מיד ישאלו מה קרה, מדוע היום פלוני לא בא וכו'. משא"כ כאן אצלינו אין לחץ חברתי ללכת לבית הכנסת, אף אחד לא ישאל אותך מדוע לא באת. אדרבה, כאן יש לחץ חברתי לכיוון ההפוך... רבים שואלים מדוע אתם כן הולכים לבית הכנסת.

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

כי תצה
לא נכנעים ללחץ חברתי

היחיד שבא לבית הכנסת בגלל לחץ חברתי הוא הרב... אין לו ברירה, הוא חייב להופיע כי זוהי עבודתו... אבל כל שאר המתפללים שבאים לכאן הם אנשים שיש להם יראת שמים אמיתית. לכבוד הוא לי, אם-כן, להתפלל עם אנשים בעלי יראת שמים אמיתית!